

ס פ ר ה ר ש י מ ו ת

איר חדש, לא נודע, אופפנו בתוך גבולי הספר הנאצל הזה, שחוסף עליו בצניעות שם, היאה לעוללות של מלא-כת קולמוס — רשימות, ואתם של יציקת-יחיד מובהקה, ומוקפדה טבוע ביצורי רוח הכנוסים בו, יוצרם דר מן הצד לכל כבישי הנוסות, המקובל והש-תכלות, דרך המחשבה, חתוך הניבים, גור, הכל משלו עד תום: דרך ההס-החומר וקריצתו, הכלים והסוסם, דומה הוא לאחד נזיר שהדיר הנאה לעצמו מן ההפקר ומכל קנין שיש להרבים חלק בו. — יכול שהוא מוליכנו אחריו בשבילים בעלמים לעולמותיו הרחוקים והבורדים של יחיד? אך ראה זו פתי-עה: היחיד הזה רק צורף ומצרף במצרף שלא ידענוהו את סך הערכים המהלכים מופשטים ומטושטשים בחור צות הרבים, טפר הרשימות של יעקב שטיינברג ספר עיקרים הוא, ספר העי-רבת עצמנו, אשר לא יקל למצוא לו רע בארון הספרים החדשים שלנו, המחבר עורך מה מוסקד לנכסינו הרחננים, זננים ושאינם נדים, בודק את אישיות מורשתנו, שם על כפות מאונים דקים את תכונותיו של הגזע הישראלי, שוקל את תמורות הגזע שחלו בעקב תמור-רות העתים והנסבות, מצמיד עינו לעריסת גזענו ותרבותנו ושולחה על פני גופי הזמנים שבהם הרחקנו נדוד ואל גופן המעולף של הבאות, נושאי הספר המרוכים והשונים סרים יחד למשמעתו של נושא עליון אחר, אף הקטנות והלא-נחשבות כביכול, שאינם אלא כשחק על מאזניהם של רבי-חוקר, טצטרפות בספר זה לחשבון הגדול, העקשני, המתוח, של הגזע ועתידותיו בארץ גורלה.

במאזני הגותו של שטיינברג הוכי-רעה שוב בכוח לא ישוער הגלות ואשר לה, כאביר העשוי לבלי חת וככובש העשוי ללת רתוי הוא מניף כלי-מפצו השבונים על מבצריה הגדולים והקטנים, על קניניה וגיחוליה אשר הבאנו אתנו גם עד הלום, הוא אולי היחידי עמנו כיום אשר העמיק כל כך לקרוא בספר תולדותינו המופלא בכל ספרי האסר-נות ואשר הציף במישרין לתוך אי-שוניה של מפלצת הגלות ולבו נתחמק לא מרחמים, כי אם ממיררות וסלידת, גזענו, לפי קיומו בעולם הזה, לווה נאינו מלוה לאחרים מן הקנין היקר אשר קורא לו היתה, — הוא נושא קטרונו הגועם, הוא מסלידנו אפילו מאותן המידות והסגולות — כמו החרי-פות היהודית הנודעה לשם, כוח ההס-תגלות שלנו ועוד, — שהיו בעינינו מעין פצויים לכלימת הויתנו, לזכובי נוד" קמו ונחיו קלי הכנף ומרבי הזמר עם מכני גזענו, אשר יש תחשבות, לא בלי גאות סתר, לדבורים נוסאות רבש בעמים מכורת לכורת, גברות אבירית, זעפנית, בלתי נרתעת מפני טצעים מדאיבים, נוקבת הרום ברינה ואמתה, שחרת עתיד בכל משלה עינה, מתיצבת מה במלוא אזנה אל מול הדויה הישראלית כמו שהיא וממילא גם אל מול ארומנטיקה תשושת הכני-סים לחולף ולבלתי-חולף עליין בדברי ימינו העגומים, החזרת ומגנבת אלינו כיום ומרטיטה בלב גימי פיוס ורחמים לכל הקלוקל והנפסד שמאחורינו ובי-תוכנו.

אך במידה שנקלטה אצלו הכף, בה צרורה הגלות וכל אבנריה, כן כבודה וכן יקרה הכף השניה של עולם התנ"ך, גופו ואקלימה, יצוריו ויצריה, בשמתו ושירתו, קצבו ולשונו, אשר את כולם מפרש שטיינברג פירוש חדש, שמוק, הנזי והנזי כאחד, רצוף כליון בפש ונכין-עתידות, את עקבותיו של עולם נערץ זה יחפש ויגלה בארץ ואקי-

לימה, בשכבות שפתנו, בשלוחות קדר מים, ב.העיר אשר בתוכה נר-צר היופי היותר ענוג שבער-לם, היופי של געגועי אדם, — היא ירושלים, לה הוא שר בספר את המנונו הנאדר, אכירו זה של התנ"ך אינו סתם-רוכב ערבות רומני טיקה רחוקת, משערי כל המרחקים הוא גוחן, נפעם הדרך, על דפקו של ההווה, של המתהווה, צמוד בשבע עי-נים לעמל תקומתנו, לוקם ברחימו את „פרחי המשיח“ הענוגים, נפתל עם הצמחים הטפסנים, המשתרגים אחרי רגלינו מאדמת הגליות ועד הגה, דרי-כות רבה נסוכה, בחזון-המתהווה של י. שטיינברג, כאילו הוא מאזן בלי הרף את רחף הגורל בין שתי הוראוי-תיה של המלה העברית „אחרית“, מתוך שאר-דעת ושאר-חרדה שבדרי-כות זו משתלשלים עשין ולאוק, אשר לא נקבעו עוד בשום שולחן ערוך ציוני, ומשתנים פסקי הטעמים של המצוות והחוקות התלויות בארץ, כי זה כל חפצנו לקרוע מעל כל חטיבת חיים יהודית את יתר המולה, את כני-

פות הסרח המתלבטות, המקישות ברוח כמפרשי אניה בטלים.*

העין והשיטה אינם מהלכים עיוניים ברשימותיו של שטיינברג, הגיון לא נבדל מה פה פהגות, המחבר חושב בתמור-נות, דמויות וסמלים, כפרושן של המ-לים „מלאכת-מחשבת“, „מעשה-חושב“ במקרא, ראש סממניו הוא המשל, אשר לו הוא קושר את ראש הכתרים: „מכל מפרשי העולם רק ממשיל המשלים אין מלאכתו רמיה“, המשל הוא כידוע כלי-מחשבה מזרחי, שלטם ונשקם של חכמי קדם, ברם שטיינברג אינו וגם אינו מתאמר להיות כאחד מהם, הוא יודע מאוד לשים פדות בין מזרח למער-רב: „ריח העתיד הנודף מקטון פרחי החדשים של המערב אינו מתהלך בין ארזי הלבנון אשר למזרח“, המורת טובב הולך תמיד במעגלה, וגם המשל המזרחי בא להפיג כל חידוש, להעמיד דברים על יושנם: משל למלך ולכן מלך, משל לכלל כולל, לדבר מוחזק מקדמת דנא, דימויו של שטיינברג, בני-קפיצת-הדרך, חובקי כל הקצוות,

עוקרים את הדברים מיושנם, משגרתם, נוטעים אותם בספירות חדשות, לא שערנום, טובבים אותם מצדי צדדים, ומגלים בהם מסדים חדשים, פעמים על חשבון הטמד הפשטני, ששטיינברג מוותר עליו בלי נקיפת לב, הפשטנות מתברכת, שהיא היא מחזיקה בגוף הדברים, ובידה רק קליפה דקליפה, המשל השטיינברגי מקפץ אל אשנב רחוק, כדי להציף אל עומקם הפנימי של הדברים, אל תוך תוכם, כי זה דרך המשל, „החג חוגים במרחב הדמי יון ושב תמיד אל מקור הדברים“, המ-של הזה מחדש ומחריף גם את המישוה, זורה עליו את המלח הטוב, ששומרו מכליון, אוצל לו אורך ימים.

וכשם שהמשל העתיק הפך בידו של שטיינברג לאמצעי של חידוש, כן גם מערך לשונו, שהוא חבור יסודות מקי-ראיים, הריחו אחד מאמצעיו האיחנים לחדש טעמם של דברים, הוא מוקיר עטו מהחידושים הלשוניים של ימינו, המעשיים, המפוכחים, הייבשים, אוצר מליו שאל בהרבה מימי עלומיה של הלשון, אשר חן לבלוכה הראשון שמור בהן, אך אין הן נגדרות אצלן זו אחרי זו לרגל שכנותן הקדמונית בתנ"ך, אין כשטיינברג נזהר מגורא דלישנא, משמוש-לשון לשם שכנות סתם, הוא מפגיש את הניבים מברא-שית, נותן להם לשחק את כל משחק הרמזים והכוונים של פגישה ראשונה, בצרופיו של שטיינברג ששות המלים זו אל זו וגם נמוכות עדיין זו מפני זו, לא להן ולא לעין רואן מתגלה מיד כל הצפון במשחק פגישתן, שטיינברג הריחו בזה המוכו של ביאליק, המעניק לנו את החדוה של תכלית הדבקות בין מלה למלה, בין ניב לניב, המרבה קריאה בביאליק מרבה הנאה מדביקות עילאית זו שאין שיעור למתיקותה, אי-לם המוסיף טעימה בשורותיו הנאות של שטיינברג יוסיף טעם, ואם האפי-שרות של קריאת-משנה הריחו אבני-בוהן לכל יצירה, כי דבר יצירה שאין בו כדי שנים מקרא אינו כדאי אפילו לקריאה אחת, הרי יש ובמסותיו של שטיינברג צריך מלכתחילה לעבור כמה שערי קריאה כדי להכנס לפני ולפנים, יש סתום אשר יפורש ברבות הימים, ויש סתום אשר יפורש ברבות קריאה גם במקרים אלה אין זו צלילת אמודאי אל חקקי לב עמוקים, אלא הליכה בהיכל-תועים חמוד, שכל פסיעה כשי-לעצמה שכרה עמה.

מי עוד זוכר את צליל המתכת היקרה ואת הברק האציל שלה בעולם המונה את עשרו בצרורי נייר המכונים שמי-רות-ערך? כמה עשירים מופלגים יש גם, שידיהם ממשמשות כל הימים רק שטרות מעוכים של נייר בלה ועינם לא ראתה מעולם את הזהב הטוב, ערך עשרם, הגנוז בגנוי סתרים של רשות עליונה מי יודע היכן, גם בעולם הרות מהלכים שטרות מעוכים של ערכים גנוזים, גם מחזור הלשון אשר בפינו ובעטנו מלא צבורי סימנים מחוקים של ערכי הפץ סמויים מן הלב, והנה נמצא בן-נדיבים, אולי אביר נודד מארץ החלילה, היוצק את מערכי הגותו וניבו במתכת אצילה, הצורך את עשרו בשכיות יקר, החושב כל תשבונותיו בכסף ובוזהב, ולכן כבודה וענוגה מיסת ידו שטיינברג ואינה עשויה להפסד, לא כל מטבעותיו של שטיינברג עוברות לסוחר, כמו שותן בשוקי המחשבת, רק דרך שולחנים ותלפנים יכולות הן להת-גלגל לידי המון הצרכנים, כנישתן באחת הדרכים למחזור-המחשבה הצי-מוק שלנו תתן את אותותיה ברוב ברכת.

אן קריוב